

Received 14.02.2024	Research Article	JOTS
Accepted 18.02.2024		8/1
Published 23.02.2024		2024: 96-103

Bamsı Beyrek Kim ile Evlendi? Banı Çiçek ile mi Yoksa Badasar Melik'in Bikir Kızı ile mi?

Who Did Bamsı B yrek Marry? Was it Banı Ćiĉ k or Badasar M lik's Youngest Daughter?

Osman Fikri SERTKAYA*

(Istanbul/Turkey)

E-mail: sertkayaof46@gmail.com

In D d  Qorqut's book, the person whom Bamsı B yr k married is a matter of debate. Some versions say that Bamsı B yrek married Banı/Banu Ćiĉ k, the daughter of Bay Bic n/Pay Biĉ n M lik, while other versions say that he married the youngest daughter of Badasar M lik. This situation raises the possibility that Banı Ćiĉ k may have come from a Christian family. Various linguistic and historical analyses suggest that Badasar M lik's daughter was probably the one Bamsı B yr k married, while at the same time suggesting that Banı Ćiĉ k may have been of Christian origin. However, no definitive conclusion can be drawn. Although both options are mentioned in the text, it is important to consider the religious barriers to Banı Ćiĉ k marrying a Muslim. This debate arises from the different terms used in different versions of the D d  Qorqut's book and no definitive answer has been reached.

Key Words: D d  Qorqut, Banı Ćiĉ k, Bamsı B yr k, Badasar M lik.

* ORCID ID: 0000-0003-4637-7308.

Giriş

Dede Korkut Kitabı'ndaki üçüncü metin *Kam Bora oğlu Bamsı Begrek Boyu* başlığını taşımaktadır. Hikâye şöyledir:

Günlerden bir gün Bayındır Han'ın davetinde Bay Bora Bey huzurda Oğuz yiğitlerini gördüğünde ah edip ağlar. Sorulduğunda da “bir gün ola düşem ölem yerimde yurdumda kimse kalmaya” der. Bunun üzerine Oğuz beyleri Yüce Tanrı'ya dua ederek Bay Bora Bey'e bir oğul vermesi için yakarırılar. Davette olan Bay Bîcân/Pay Biçen Beg/Melik de söz alarak “Yüce Tanrı bana da bir kız verir ise, Bay Bora Bey'in oğlu ile beşik kertmesi sözlüsü olsun” der. Oğuz Beylerinin duaları kabul olur. Yüce Tanrı Bay Bora Bey'e bir oğul verir. Adını Bamsı Beyrek koyarlar. Bay Bîcân/Pay Biçen Beg/Melik'in de bir kızı olur. Adını Banı/Banu Çiçek koyarlar. Ancak Bay Bora Bey ile Bay Bîcân/Pay Biçen Beg/Melik'in yurtları birbirinden oldukça uzak olduğu için Bamsı Beyrek ile Banı/Banu Çiçek birbirleri ile görüşemezler, dolayısı ile de birbirlerini tanımazlar.

Böylece yıllar geçer. Günlerden bir gün Bamsı Beyrek avda bir geyiği kovalar ve kırmızı renkli bir otağın önünde geyiği avlar. Otağda oturanlar geyikten pay isterler. Yüzü nikaplı (örtülü) Bamsı Beyrek de “Ben bey oğlu beyim. Geyiğin hepsi sizin olsun” diyerek geyiği bağışlar. Bu arada Bamsı Beyrek bu otağın kime ait olduğunu sorar. Banı Çiçek'in otağı olduğunu öğrenince onunla görüşmek ister. Kız otağdan çıkar ve kendisini Banı Çiçek'in dadısı olarak tanıtır. Kendisini at yarışında, ok atışında ve güreşte yenerse Banı Çiçek'in onun ile görüşeceğini söyler. Beyrek'in atı kızın atını geçer. Beyrek'in oku kızın okunu da geçer. Güreşte ise zorlanan Beyrek kızın memesini kavrar ve irkilen kızın sırtını yere getirir. Kız kendisinin Banı Çiçek olduğunu söyler. Sevişirler. Beyrek üç öper ve kızı (kulağından) ısıtır/dişler. Sonra Beyrek parmağındaki altun yüzüğü kızın parmağına geçirerek kendi aralarında nişan koyar.

Bamsı Beyrek evine dönünce ailesine evlenmek istediğini söyler. Evleneceği kızda öyle özellikler söyler ki kızın Banı Çiçek olduğunu anlarlar. Kızı kardeşi Deli Karçar'dan istemeye Dede Korkut'u gönderirler. Dede Korkut Deli Karçar'ın istediği şartları yerine getirir. Düğün hazırlıkları başlar. Beyrek ok atar ve okunun düştüğü yere ap-alaca gerdek otağını diker ve 40 yiğidi ile yeme içme yaparlar.

Bu arada kâfirin casusu Bayburt Hisârî'nın beyi Badasar Melik'e “Ne oturursun sultânım. Pay Biçen Beg sana vereceği kızı Beyrek'e verdi. (Beyrek) bu gece gerdeğe girer” diyerek haber verir. Badasar Melik yedi yüz kâfir ile gelip Beyrek'in ap-alaca otağını basar, nâibini öldürür ve 39 yiğidi ile Beyrek'i esir edip Bayburt Hisârî'na götürür.

Tan attığında Bamsı Beyrek'in nâibinin öldürüldüğünü ve 39 yiğidi ile Bamsı Beyrek'in yok olduğunu görürler. Beyrek'in annesi-babası, yedi kız kardeşi, Banı Çiçek, Kalın Oğuz beyleri ağ elbiselerini çıkararak karalar giyip yas tutarlar. Ancak Bamsı Beyrek ve yiğitlerinden hiç haber alamazlar. Böylece 16 yıl geçer.

Günlerden bir gün Banı Çiçek'in kardeşi Deli Karçar “Bamsı Beyrek'in öldüğünü ispat edene kız kardeşim Banı Çiçek'i vereceğim” der. Yalancıoğlu Yaltaçuk kendisinde olup giymediği Beyrek'in bir gömleğini kana bulayıp getirir ve “Bamsı Beyrek'i Kara Dervend'de öldürmüşler” der. Banı Çiçek kendi diktiği gömleği tanır. Böylece Kalın Oğuz Beyleri Bamsı

Beyrek'ten ümit keserler. Yalancıoğlu Yaltaçuk da nişanını ilân ederek düğün tarihini belirler.

Bu arada Bamsı Beyrek'e yıllar önce hediyeler alan tüccarlar Badasar'ın Bayburt Hisârı'na gelirler. Kâfirin bayram günüdür. Beyrek kopuz çalmaktadır. Tüccarları görür ve onları tanır. Kopuz çalarak onlardan Oğuz elinden haber sorar. Onlar da kopuz çalarak Beyrek'in sorularını cevaplarlar. Banı Çiçek'in Yalancıoğlu Yaltaçuk ile evleneceğini söylerler. Beyrek çok üzülür.

Bayburt Hisârı'nın beyi Badasar Melik'in bir bikir kızı vardır. Her gün Beyrek'i görmeye gelen kız o gün Beyrek'i üzgün görünce sebebini sorar ve Beyrek'ten öğrenir. Bamsı Beyrek'e âşık olan kız "Seni hisardan aşağıya urganla salındıracak olursam, babana anana sağlıklı varacak olursan, beni burada gelip helalliğe alır mısın? dedi. Beyrek ant içti: Kılıcıma doğranayın, okuma sancılayın, yer gibi kertileyin, toprak gibi savrulayın, sağlıklı varacak olursam Oğuz'a, gelip seni helalliğe almazsam" dedi. Kız dahı urgan getirip Beyrek'i hisardan aşağıya salındırdı. Kara toprağa ayak basan Beyrek kâfirin at sürüsünde kendi boz aygırını bulur. Atına binip kâfire bağırarak 39 yiğidini emanet edip Oğuz eline gider.

Beyrek Oğuz eline varır. Kopuzu ile düğüne giden bir ozan görür. Ozandan kopuzunu diler. Boz aygırını da ona rehin olarak verir. Evlerinin önündeki pınardan su almaya gelen küçük kız kardeşinin "aşam Beyrek" diye ağladığını görür. Kız kardeşi ondan Beyrek'in haberini sorar. Oradan geçer. Büyük kız kardeşlerini görür. Onlardan yemek ister. Verdikleri yemekle karnını doyurur. Düğünde giymek için onlardan bir de kaftan ister. Ona Beyrek'in kaftanlarından birini verirler. Fakat onu Beyrek'e benzetirler. Bunun üzerine Beyrek kaftanı kızlara geri verir ve yolda bulduğu bir deve çulunu delip giyer. Kendisini deliliğe bırakır. Düğün yerine vardığında Oğuz beylerinin güveyin yüzüğüne ok attıklarını görür. O da ok atmak ister, ancak Yalancıoğlu Yaltaçuk'un yayı elinde parçalanır. Bunun üzerine kimsenin kuramadığı Beyrek'in yayını getirirler. Beyrek yayını gördüğü zaman 39 yoldaşını anar ve ağlar. Yay ile konuşur. Beyrek yayını kurar ve okunu atar. Güveyin yüzüğünü parçalar. Bunun üzerine Kazan Bey onu yanına çağırır. "Benden ne dilersin?" diye sorar. Beyrek ziyafet sofrasına varmak ister. Kazan Bey de "Bu günkü beyliğim bu deli ozanıdır. Bırakın nereye giderse gitsin, ne dilerse yapsın" der. Beyrek karnını doyurduktan sonra kazanları devirerek düğün yemeklerini döker.

Sonra kadınların yanına giderek "Ben kopuz çalayım, ere varan kız da kalkıp oynasın" der. Banı Çiçek'in yerine önce Kısırca Yenge oynar. Beyrek onun ayıplarını tek tek sayar. "Ere varan kız oynasın" der. Bunun üzerine Boğazca Fatma kalkıp oynar. Beyrek Boğazca Fatma'nın da ayıplarını sayar. Sonunda Banı Çiçek kırmızı kaftanını giyip, altun yüzüklü elini gizleyerek oynamaya başlar. Beyrek de "Kızıl altun getirin han kızına parmak yonun / Ağ gümüş getirin han kızına tırnak yonun / "Ayıplica han kızı ere varmak ayıp olur" deyince Banı Çiçek yenini bileğine kadar açar ve Beyrek Banı Çiçek'e verdiği altun nişan yüzüğünü görüp onu Banı Çiçek'ten geri ister. Banı Çiçek de "Bu altın yüzüğün çok nişanları vardır" diyerek yüzüğün nişanlarını sorar. Beyrek de bu nişanları tek tek söyler. Banı Çiçek kopuz çalan ozanın Bamsı Beyrek olduğunu anlar ve Beyrek'in ayağına kapanır. Banı Çiçek'in dayeleri Bamsı Beyrek'e kaftan giydirip onu donatırlar. Banı Çiçek kayın anası ve kayın babasına giderek Beyrek'in döndüğünü müjdeler.

Yalancıoğlu Yaltaçuk olanları duyunca Beyrek'in korkusundan Tana sazlığına saklanır. Beyrek de sazlığı ateşe verir. Bunun üzerine Yalancı-oğlu Yaltaçuk Beyrek'in ayağına kapanarak ondan kendisini affetmesini diler. Beyrek de onu affeder.

Kazan Bey "Gel! Düğününü yapalım, muradına eriş" dediğinde Beyrek "39 yoldaşımı kurtarmadan, hisarı almadan muradına ermezem" der. Bunun üzerine kalın Oğuz Beyleri atlarına binerek Bayburt Hisârı'na giderler ve düşmanla cenk ederek hisârı alırlar. Kâfirin keşişlerini öldürerek kilisesini mescid yaparlar. Ezan okutarak hutbe verdirirler. Kuşun alıcısını, kumaşın arısını, kızın gökçeğini Bayındır Han'a beşte bir zafer hakkını ayırırlar. Hikâye şöyle biter. Bay Bora Begüñ oğlançuğı Beyrek, ... meliküñ kızını aldı. Ağ ban evine, ağ otağına gerü döndü. Düğüne başladı.

Tezcan ve Boeschoten (2001: 95), Dresden yazmasının 121/5.-7. satırlarında yer alan yukarıdaki ibaredeki *meliküñ* kelimesini *hanuñ* şeklinde değiştirerek yanlış bir tamir (Verschlimbesserung) yapmışlardır. Hâlbuki *meliküñ* kelimesi doğrudur ve bu kelime ile metinde geçen Bay Bican değil metinde geçmeyen Bayburt Hisârı'nın meliki Badasar kastedilmektedir. Ermenicede *Bagdasar*, Türkçede ise *Badasar*, *Barasar* ~ *Parasar* şekillerinde imlâ edilen kelimenin Yunancası *Balthasar*'dır. Daha önceki nâşirlerce genellikle *Parasar* olarak okunan ismin *Badasar* şeklinde düzeltilmesi Hülya Uzuntaş tarafından yapılmıştır.

Dede Korkut Kitabı'nın üç nüshasında da Dresden, Vatikan ve Bursa yazmalarında geçen metin şöyledir:

Dresden yazması, 121/5-7. satırlar: Bay Bora Begüñ oğlançuğı Beyrek, Bay Bicân meliküñ kızını aldı. Ağ ban evine, ağ otağına gerü döndü. Düğüne başladı.

Vatikan yazması, 83b/7.-8. satırlar. (Badasar) Meliküñ kızı ile Baryek 'ahd etmişti. Aldı. Gerü döndü, ağ ban evine, ağ otağına geldi. Düğüne başladı.

Bursa yazması, 96/3.-4. satırlar. (...) Meliküñ kızını Beyrek aldı, gerü döndü. Ağ ban evi, ağ otağına döndü. Düğüne başladı.

O zaman şu soruları sormak gerekiyor: Bamsı Beyrek kimin ile evleniyor? Beşik kertme adaklısı ve nişanlısı Bay Bîcân/Pay Biçen Melik kızı Banı/Banu Çiçek ile mi, yoksa Bayburt Hisârı'nın meliki (Badasar) Melik'in "Seni helalliğe almazsam kılıç ile doğranayım" diyerek ant içip ahdedtiği bikir kızı ile mi?

Ayrıca Dresden nüshası 299/4.-7. satırlarda Bamsı Beyrek'in ölür iken söylediği "Ağca yüzlü görklümi Aruz oğlu Basat gelüp almadın Kazan bana yetişsün. Ağca yüzlü görklümü oglına alı versün dedi" satırlarında geçen karısı kimdir? Vatikan nüshasında metnin geçtiği bu sayfalar eksiktir. Bursa nüshası 236/13-237/2'de ise bu ibare şöyle geçer. "Ağca yüzlü görklümi Aruz oğlu Basat gelüp almadın... Ağca yüzlü görklümü beg oglına alı versün" dedi. Bu kadın kimdir? Ya yeni

bir nüshada açık ifade bekleyeceğiz ya da Orhan Şaik Gökyay hocamız gibi tahminlerde bulunacağız.

Açıklamalar

Dede Korkut Kitabı'nda kişi ve yer adlarının okunması başlı başına bir sorundur. Bu adlar nâşirlerce oldukça değişik şekillerde okunmuş ve açıklanmıştır. Ben Bamsı Beyrek hikâyesinde geçen bazı isimleri şöyle okuyorum: Kam Büre (Gökyay, 1973; Sümer, 1999), Kam Püre (Ergin, 1958), Kam-Bura (Kırzioğlu, 1952) adını ben Kam Bora; Bay Büre (Gökyay 1973; Tezcan & Boeschoten, 2001), Pay Püre (Ergin, 1958), Bay Böre (Özçelik, 2016; Tulum & Tulum, 2016), Bay Bora (Kaçalın, 2017) adını ben de Bay Bora okuyorum. Ancak Bora okuyuşumu Borogan > Boran > Bora şeklinden getirdiğimin bilinmesini isterim.

Dede Korkut Kitabı'nda Bay Bîcân / Pay Bıçan ~ Pay Biçen adı 12 kez geçmektedir. Metinde (بيجان) imlâsı ile geçen kelime *Bîcân ~ Bıçan ~ Biçen ~ Pêçan* şekillerinde okunmuştur. *Bay ~ Pay Bîcân ~ Bıçan ~ Biçen ~ Pêçan* adını taşıyan bu kişi “Bey” midir? “Han” mıdır? “Melik” midir? Eğer Melik ise Hristiyandır. Bunu pekiştirecek bir husus Bamsı Beyrek'in “beşik kertme” sözlüsü olan kızı Banu > Banı Çiçek'i Bayburt Hisârı'nın Meliki Badasar'a verilecek olmasının metinde açıkça zikredilmesidir. Bilindiği gibi Müslüman bir kız bir Hristiyan ile evlenemez. Cezası recm, yani taşlanarak öldürülmektir. Ama bir Hristiyan kızı İslâmlığı kabul ederek Müslüman olursa, Müslüman bir erkek ile evlenebilir.

Banu > Banı Çiçek'in Hristiyan bir melike zevce olarak teklif edilmesi kızın babasının Hristiyan olması konusunda en açık delildir demiştim. Ancak Türk soylu bu kişiler Kıpçak veya Peçenek asıllı olabilirler (Sultanzâde, 2019: 561-573).

Şimdi kızın babasının 'nın üç nüshasında geçen isimlerine bakalım.

Vatikan nüshası (Tezcan & Boeschoten okuması, 2001):

1 kez Bay Bicân (68a/8); 1 kez Bay Bicân kıızı (75b/4); 1 kez Pay Bicân (68a/10); 6 kez Pay Bicân kıızı (70b/2, 70b/6, 71a/8, 71b/4, 75b/13, 76a/1); 1 kez Pay Bicân Beg (70b/13); 1 kez Pay Bicân Hân (68a/13); 1 kez Pay Bicân Melik (74a/2-3)

Dresden nüshası: Muharrem Ergin'in (1958) *Dede Korkut Kitabı*'nda geçen isimleri Pay Piçen (80/2), Pay Piçen kıızı (95/12, 96/10, 97/11), Pay Piçen Bêg 68/11, 69/2, 69/6, 77/8, 78/7, 81/6, 90/4), (Pay Piçen) Melik (121/5) olarak tek

şekilli okumuş, imlâ farklarını ise nüsha farklarında göstermiştir. Buna karşılık Sadettin Özçelik bütün şekilleri aynen vermiştir (Özçelik, 2016):

1 kez Pay Bicān (42a/2); 3 kez Bay Bicān Beg (36a/11, 36b/2, 36b/6); 4 kez Pay Bicān Beg (40b/6, 41b/7, 42b/6, 47a/4); 1 kez Bay Bicān kıızı (50b/1); 2 kez Pay Bicān kıızı (49b/12, 50a/10); 1 kez Bay Bicān Melik (62b/5); Bursa nüshası: (Ağca & Ersoy, 2024)

11 kelime de *pe* harfiyle *Pay* olarak *Pay Bican*, *Pay Bican Beg*, *Pay Bican kıızı* şeklinde imlâ edilmiştir, ancak bir tanesinde *pe* harfinin noktası eksiktir. *Meliküñ* kelimesinde de ön isim yazılmamıştır. Metinde yazılmayan bu ismin *Badasar* (< Ermenice Bağdasar < Yunanca Balthasar) olduğu muhakkaktır. Konuyu biraz açalım.

Bayburt Hisârı'nın hâkimi bir yerde “Bayburt Hisârı Begi” (47a/3), bir yerde “Kâfir (Hristiyan) Begi” (50b/10), bir yerde “Melik” (62b/5), altı yerde de “Parasaruñ Bayburt Hisârı” (20b/10, 32b/3-4, 49b/1, 50a/12-13, 77a/12-13, 145a/8-9) tamlamasında tamlayan olarak *Parasar* şeklinde geçiyor.

Gökyay (1938), Araslı (1938), Boratav (1946), Rossi (1952), Kırzioğlu (1952), Turan (1950), Ergin (1958), Sümer (1960), Tezcan (2001), Özçelik (2016), Kaçalın (2017) gibi araştırmacılar *Barasar*, *Parasar*, *Para Sar* gibi okuyuşlar yapmışlar ve “Ermenice bir isim, bir Hristiyan prensin adı, bir Hristiyan beyinin adı” vs. gibi tahmin ve tekliflerde bulunmuşlardır.

Hülya Uzuntaş kelimenin Dresden nüshasında 3 kez *dal* harfi ile *Badasar*, 3 kez de *re* harfi ile *Barasar* ~ *Parasar* şeklinde geçtiğini söyleyerek Bayburt Hisârı Meliki'nin adının Yunancada Balthasar Ermenicede de *Bağdasar* olarak kullanıldığını ancak bu kelimenin *Dede Korkut Kitabı*'nda Türkçeleşerek /ğ/ sesinin düştüğünü ve *Badasar*, imlâ yanlışı ile de *Barasar* ve *Parasar* şeklinde geçtiğini ortaya koymuştur (2022: 479-498). Ancak M. Tulum ile M. Mahur Tulum *Badasar Melik* ismini eserlerinde Şükli Melik olarak vasıflandırmışlardır (2016: 282b).

Banı/Banu Çiçek adı Dresden yazmasında 19 kez Türkçeleşmiş Banı, bir kez de Farsça aslı ile Banu şeklinde geçiyor.

Beyrek adı Dresden ve Bursa nüshalarında Beyrek, Vatikan nüshasında ise Baryek şeklinde geçiyor.

Bamsı kelimesinin etimolojisini de Uzuntaş yapmıştır. Uzuntaş'ın *Dede Korkut Kitabı*'ndaki “Bamsı” Unvanı Üzerine adlı araştırmasından özetleyelim (2022: 528-534):

Çince “Kral, Bey” anlamına gelen kelime 王 Wang = Waŋ kelimesidir. Bu kelime Türkçenin Doğudaki lehçeleri olan Uygur, Özbek Türkçelerinde Ong şeklinde gelişmiştir. Moğolcada ise kelime başı w- sesinin olmaması ve bu sesin /b/ sesine dönüşmesi ile kelime Baŋ şeklinde görülür (Rybatzki, 2006: 123a). Baœ kelimesinin sonundaki /ŋ/ sesi de Türkçede Köŋlek > Gömlek, Toŋuz > Domuz, Meniŋ > Benim gibi şekillerde görüleceği üzere -m olarak gelişmiştir. Dolayısıyla Çince wang kelimesi Batı Türkçesine geçerken önce w- > b- ses değişmesine uyacak ve Moğolcadaki gibi baŋ şeklini, sonra da ŋ > m değişmesi ile bam şeklini alacaktır. Yani Kelimenin Doğu Oğuzcasında gelişen şekli oŋ, Batı Oğuzcasındaki gelişen şekli ise waŋ > baŋ > bam dır. “Oğul, oğlu” anlamına gelen 子 tzu kelimesi ile Eski Uygur Türkçesi'nden itibaren Türkçede -sı/-si şekillerinde tıtsı (~Tetse) “öğrenci” (Wilkens, 2021: 710a), Tensi ~ Tinsi “göğün oğlu” gibi kelimelerde görülür. Dolayısıyla Batı Oğuzcasında gelişen bam+sı kelimesi “Bey'in oğlu, Prens” anlamlarına gelen Çince > İlhanlı Moğolcası'ndan bir alıncılaşma olup bamsı begrek şeklinde bir ikileme olarak kullanılmıştır.

Bamsı kelimesinin etimolojik açıklanması Manas ve alp+manas > alpamış gibi kelimelerde aranmış, fakat bulunamamıştı. Etimolojik son okuma Dursun Yıldırım'ın (2001) kökü belli olmayan *Bamsı* şeklindeki okuması idi. Bütün bu farazi açıklamalar yukarıda özet olarak verdiğim Hülya Uzuntaş'ın araştırması ile artık ortadan kalkmış bulunmaktadır.

Kaynakça

- Ağca, F. & Ersoy, E. (2024). *Dede Korkut Kitabının Bursa Yazması*. (Baskıda).
- Araslı, H. (1938). *Kitab-ı Dede Korkut*. *Revolüsyüsiya ve kultura*, 3, 111-123.
- Boratav, P. N. (1946). *Halk Hikayeleri ve Halk Hikayeciliği*. İstanbul: Adam Yayınları.
- Ergin, M. (1958). *Dede Korkut Kitabı*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Gökyay, O. Ş. (1938). *Dede Korkut*. İstanbul: Arkadaş Basımevi.
- Gökyay, O. Ş. (1973). *Dedem Korkudun Kitabı*. İstanbul: Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı Kültür Yayınları.
- Kaçalin, M. S. (2017). *Oğuzların Diliyle Dedem Korkudun Kitabı*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Kırzioğlu, M. F. (1952). *Dede Korkut Oğuznameleri I. Kitap*. İstanbul: Burhanettin Erenler Yayınevi.

Özçelik, S. (2016). *Dede Korkut I: Dresden nüshası- Giriş, Notlar, II: Dresden Nüshası- Metin, Dizin*. Ankara: Türk Dili Kurumu Yayınları.

Rossi, E. (1952). *Il "Kitab-ı Dede Qurqut": racconti epico-cavallereschi dei Turchi Oğuz tradotti e annotati con "facsimile" del MS Vat. Turco 102*. Vaticane: Citta Del Vaticano.

Rybatzki, V. (2006). Genealogischer Stammbaum der Mongolen. In *Florilegia Altaistica* (pp.135-192). Wiesbaden: Harrassowitz Verlag.

Sultanzâde, V. (2019). "Banı Çiçek Oğuz Türklerinden miydi?", In Güzel, F. & Kabak, T. (Eds.), *Dünya Kültür Mirası Dede Korkut Uluslararası Sempozyumu (26-27 Nisan 2019, Bayburt) Bildiri Kitabı* (pp. 561-573). Bayburt: Bayburt Üniversitesi Yayınları.

Sümer, F. (1960). Anadolu'ya Yalnız Göçebe Türkler mi Geldi? *Türk Tarih Kurumu Belleten*, 25(96), 567-594.

Sümer, F. (1999). *Türk Devletleri Tarihinde Şahıs Adları*. Ankara: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları.

Tezcan, S. & Boeschoten, H. (2001). *Dede Korkut Oğuznameleri*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Tulum, M. & Tulum, M. M. (2016). *Dede Korkut Oğuznameler- Oğuz Beylerinin Hikâyeleri*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi.

Uzuntaş, H. (2022). "Dede Korkut Kitabı'ndaki "Bamsı" Unvanı Üzerine". In Yansü, Y. E. & U.ar, E. (Eds.), *Türkmen Bilgesi Yusuf Azmun'a Armağan* (528-534). Ankara: İksad Yayınevi.

Uzuntaş, H. (2022). "Dede Korkut Kitabı'nın Dresden ve Vatikan yazmalarında geçen Bayburd/t Hisarı Beği'nin Adı Üzerine". In Sertkaya, O. F. et al. (Eds.), *Prof. Dr. Ceval Kaya Armağanı* (pp. 479-498). Ankara: Akçağ Yayınları.

Wilkens, J. (2021). *Handwörterbuch des Altuigurischen, (Altuigurisch-Deutsch-Türkisch)*. Göttingen: Akademie der Wissenschaften zu Göttingen.

Yıldırım, D. (2001). Qam Böri Oğlu Bamsı Börik [Qam Böre Oğlu Bamsı Börek] Boyunda Sorunlar ve Çözümler. *Türkbilig*, 2(2), 129-167.